

**Latvijas Nacionālās bibliotēkas
Bibliotēku attīstības institūta**
Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes literatūras lasītava (Z lasītava)
aicina iepazīties ar jaunāko profesionālo literatūru (2006.g.oktobris-decembris)

Autortiesību un blakustiesību aizsardzības tiesiskais regulējums. – Rīga : Tiesu namu aģentūra, 2006. - 536 lpp. - ISBN 9984-790-13-4. (Z 02:34)

Izdevums, kuru var uzskatīt par I.Gruduļa grāmatas *Ievads autortiesībās* (Rīga, 2006) (sk.nākamo ierakstu) turpinājumu un papildinājumu. Izdevuma pirmo daļu veido LU doktorantes I.Veikšas promocijas darbs *Autortiesību un blakustiesību ieguves un izmantošanas problēmas raidorganizāciju darbībā Eiropas apraides zonā*. Lai grāmata būtu izmantojama plašākai auditorijai, tajā publicēta arī autortiesību normu piemērotājiem vispārmoderīga informācija: grāmatas otrajā daļā ievietoti svarīgākie tiesību akti autortiesību un blakustiesību aizsardzības jomā – Latvijai saistošie starptautiskie tiesību akti (starptautiskās konvencijas un līgumi, Eiropas Padomes tiesību akti, Eiropas Savienības tiesību akti, Vispasaules intelektuālā īpašuma organizācijas (*WIPO*) tiesību akti u.c.) un spēkā esošie Latvijas normatīvie tiesību akti (Latvijas Republikas Satversme, Autortiesību likums u.c.). Grāmatas trešajā daļā publicēti Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2004.-2006.g. pasludinātie un spēkā stājušies spriedumi lietās, kas saistītas ar svarīgiem autortiesību normu piemērošanas jautājumiem.

Grudulis M. Ievads autortiesībās / M.Grudulis. – Rīga : Latvijas Vēstnesis, 2006. – 253 lpp. – ISBN 9984-731-66-9. (Z 02:34)

Grāmata sniedz vispārīgu ieskatu autortiesībās un ieskicē nozarē pastāvošās teorētiskās un praktiskās problēmas. Aplūkotā tēma izkārtota 8 lielās nodaļās: autortiesības kā intelektuālā īpašuma veids; tiesību avoti un sistēma; aizsargājamie darbi; tiesības (nemantiskās, mantiskās, tiesību ilgums, tiesību aprobežojumi); autortiesību subjekti; autortiesību civiltiesiskā aprīte; tiesību kolektīvā administrēšana; tiesību aizsardzība.

Bibliotēkas Rīgas rajonā: Rīgas rajona pašvaldību publiskās bibliotēkas. – Salaspils, 2006. – 50 lpp. – ISBN 9984-19-973-8. (Z 027.5)

Buklets sniedz informatīvo un vizuālo materiālu par Rīgas rajona pašvaldību publiskajām bibliotēkām. Rīgas rajonā darbojas 42 pašvaldību publiskās bibliotēkas, t.sk. 5 pilsētu, 14 novada un 23 pagastu bibliotēkas.

Coordinating digitisation in Europa: progress report of the National Representatives Group coordination mechanisms for digitalisation policies and programmes (Z 025.8)
2004. – Roma : MINERVA Project, 2005. – XLVII, 230 p.
2005. – Roma : MINERVA Project, 2006. – XXIV, 166 p.

ES dalībvalstu pārskats par digitalizācijas projektiem un programmām projekta "Minerva" ietvaros. Latvijas pieredze izlasāma A.Vaska (par 2004.g.) un L. Valdovskas (par 2005.g.) pārskatos. Izdevumu teksts pieejams arī elektroniski <http://www.minervaeurope.org/publications/globalreport.htm>.

Dictionary of information and library management. – London : A & C Black, 2006. – 229, [20] p. – ISBN 0 7136 7591 8. (Z 02(038))

1997.g. iznākušās tāda paša nosaukuma grāmatas atkārtots un papildināts izdevums, kurā skaidroti bibliotēku un informācijas pārvaldības nozīmīgākie termini (ap 6000). Pielikumos koncentrētā veidā sniegta informācija par 1961.g. Parīzes konferencē pieņemtiem katalogizācijas principiem (*Parīzes principiem*), klasifikācijas sistēmām, 5 bibliotēkzinātnes likumiem (S.R.Ranganatana un M.Gormana), informācijpratības apguves sistēmu The Big6TM, nozīmīgākām bibliotekāriem noderīgām tīmekļa adresēm, Lielbritānijas autortiesību un datu aizsardzības likumdošanu, literārajām balvām un prēmijām, Lielbritānijas periodiskajiem izdevumiem.

Fisher P.H. Blueprint for your library marketing plan / P.H.Fisher, M.M.Pride. – Chicago : American Library Association, 2006. – XI, 135 p. – ISBN 0-8389-0909-4. (Z 025.11)

Mūsdienu mainīgajā laikā, kad bibliotēku pamatdarbība klientorientēta un lielā mērā atkarīga no finansējuma, būtiska nozīme ir bibliotēkas mārketinga politikas plānam. Bibliotēku darbinieku, mārketinga un sabiedrisko attiecību speciālistu sarakstītā grāmata piedāvā idejas, kā izveidot bibliotēkas mārketinga plānu - karti un kompasu, kas nosaka mērķi, uzdevumus, darbības virzienus, rīcības programmu esošo pakalpojumu uzturēšanai un attīstībai, jaunu pakalpojumu ieviešanai, plāna realizācijas vērtēšanai.

Hallam A.W. Managing budgets and finances / A.W.Hallam, T.R.Dalston. – New York : Neal-Schuman publishers, Inc., 2005. – XV, 233 p. - ISBN 1-55570-519-7 (Z 025.11)

Grāmata par bibliotēkas finansu līdzekļu veidošanos un sadalījumu. Mūsdienu bibliotēkas budžets ir visai sarežģīts un kopleicēts instruments, tādēļ grāmatā secīgās daļās soli pa solim raksturots budžeta veidošanas process. Pirmajā daļā aplūkoti budžeta veidošanas un nepieciešamības pamati. Otrā daļa veltīta specifiskiem bibliotēkas finansu pārvaldības jautājumiem. Trešā nodaļa atvēlēta alternatīviem finansu avotiem.

Haynes David. Metadata for information management and retrieval / David Haynes. – London : Facet publishing, 2004. – 186 p. - ISBN 1-85604-489-0. (Z 023.5)

Autors sniedz ieskatu metadatu teorijā un praktiskajā pielietojumā. Galvenās aplūkotās tēmas: metadatu jēdziens, definīcija un konteksts; nozīmīgākie standarti un shēmas, ieskaitot Dublin Core, MARC, DOI, ONIX; metadatu pielietojuma mērķi; metadatu loma nākotnē.

Hughes Lorna M. Digitizing collections: strategic issues for the information manager / Lorna M.Hughes. – London : Facet publishing, 2004. – 327 p. - ISBN 1-85604-466-1. (Z 025.8)

Grāmata aplūko stratēģiskus un praktiskus jautājumus, kas rodas kolekciju digitalizācijas procesā. Tehnoloģiju attīstība ļauj izvēlēties pareizāko metodi resursu digitalizācijai un apvienot to ar informācijas organizācijas procesiem. Tas ir būtiski, plānojot digitalizācijas projektu stratēģiju, ņemot vērā izmaksas, laiku, digitalizējamo materiālu atlasī, autortiesības u.c. juridiska rakstura jautājumus, projekta vispārējo vadību un sadarbības aspektus. Divas lielās daļas – *stratēģijas veidošana* un *kolekciju digitalizēšana* parāda digitalizācijas procesu soli pa solim, raksturo atšķirīgās tehnoloģijas atsevišķiem resursu veidiem (retumiem, audio un videomateriāliem, teksta un attēlu resursiem). Kā piemēri izmantoti digitalizācijas projekti pasaulē dažādu tipu bibliotēkās.

Information architecture: designing information environments for purpose / ed.by A.Gilchrist, B.Mahon. – London : Facet publishing, 2004. – 266p. - ISBN 1-85604-487-4. (Z 02:62)

Rakstu krājuma četrās galvenajās daļās (noformējuma vide, programmu vide, metadatu pārvaldība un lietotāja saskarne) skatīti vairāki savstarpēji saistīti jautājumi: informācijas arhitektūras elementi; informācijas arhitektūras apvienojums ar IT un informācijas pārvaldību; IT vides plānošanas elementi – tehnoloģijas, tīkli un programmas; zināšanu atainojuma iespējas – taksonomijas, klasifikācijas, tezauri; standartu un iezīmēšanas valodu loma; lietotājam saprotamas saskarnes veidošana.

Quality principles for cultural websites: a handbook. – Roma : Minerva Project, 2005. – 66 p. (Z 025.5)

Izdevumā definēti un raksturoti 10 kvalitātes principi (caurspīdība, efektivitāte, uzturēšana, pieejamība, orientācija uz lietotāju, atsaucība (viedokļu/jautājumu izteikšanas iespēja), daudzvalodība, saistība ar citiem kultūras portāliem, satura pārvaldība, ievērojot intelektuālā īpašuma un autortiesību aizsardzību, tīmekļa vietnes un tās satura ilgtermiņa saglabāšana), kuru ievērošana noderēs, veidojot muzeju, bibliotēku, arhīvu un citu kultūras institūciju tīmekļa vietnes. Izdevuma teksts pieejams arī elektroniski tīmekļa adresē <http://www.minervaeurope.org/userneeds/qualityprinciples.htm>.

Webb J. Teaching information skills: theory and practice / J.Webb, C.Powis. – London : Facet publishing, 2004. - ISBN 1-85604-513-7. (Z 021.7:01)

Palīdzība lietotājiem informācijpratības un tehnoloģiju iemaņu apguvē ir kļuvusi par informācijas jomā strādājošo ikdienas darba daļu. Tomēr tikai daļa no mums ir apguvuši trenera iemaņas, lai apmācītu citus. Grāmata sastādīta kā praktisks materiāls, kas sniedz atbalstu mācību procesā. Izdevums aptver gan teorētiskus, gan praktiskus jautājumus, analizējot mācīšanas un mācīšanās principus secīgā izklāstā: apmācāmie un mācību stili; apmācāmo motivācija; apmācāmo personu vajadzību izpēte; apgūstamās vielas plānošana u.c. jautājumi.

Wilson A.Paula. Library web sites: creating online collections and services / A.Paula Wilson. – Chicago : American Library Association, 2004. – 146 p. - ISBN 0-8389-0872-1. (Z 02:62)

Grāmatas autore akcentējusi domu par bibliotēkas tiešsaistes pakalpojumiem un visu bibliotēkas darbības aspektu integrāciju virtuālajā pasaulē. Sākotnēji raksturoti bibliotēkas tīmekļa vietnes pamatelementi, tālāk izskaidrota bibliotēkas *brenda* veidošana un pakalpojumu piedāvājums tiešsaistē (digitālās uzziņas – kolekcijas un pakalpojumi), datubāzu, katalogu, e-grāmatu integrēšana mājas lapā, atsevišķu sadaļu izveide bērniem un jauniešiem, gados veciem cilvēkiem, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, informācijas pieejamība citās valodās, lapas regulāra atjaunošana un jaunākās informācijas iekļaušana. Grāmata ilustrēta ar konkrētu bibliotēku mājas lapu piemēriem.

Lietuvos medicinos bibliotēka, 1944-2004 : istorija, bibliogrāfija / sudare R.Stankevičiene. - Vilnius : Lietuvos medicinos bibliotēka, 2004. – 303 p. - ISBN 9986-763-20-7. (Z 026.07:61)

2004.g. Lietuvas medicīnas bibliotēka atzīmēja savas pastāvēšanas 60 gadu jubileju. Tai veltītais izdevums dod iespēju ieskatīties bibliotēkas vēstures lappusēs, sniedz atsevišķu nodaļu aprakstus. Izdevumu papildina ilustratīvais materiāls, apjomīga bibliogrāfija (1128 ieraksti), bibliotēkas strukturālā shēma, bijušo un esošo darbinieku saraksts. Personvārdu atrašanu tekstā atvieglo personu rādītājs.

Simon T. Die Positionierung einer Universitäts- und Hochschulbibliothek in der Wissengesellschaft : eine Bibliothekspolitische und strategische Betrachtung / T.Simon. – Frankfurt am Main : Vittorio Klostermann, 2006. – 267 S. – (Zeitschrift fur Bibliothekswesen und Bibliographie. Sonderheft ; 91). – ISBN 3-465-03437-6. (Z 027.7)

Bibliotēku politikas stratēģiskajā pētījumā, kuru tā autore T.Simona izmantojusi promocijas darbam Potsdamas universitātes Ekonomikas un sociālo zinātņu fakultātē, veikts mēģinājums rast atbildi uz jautājumu, kādu vietu augstskolas bibliotēka ieņem mūsdienu zināšanu sabiedrībā. Nav noslēpums, ka strauji pieaugošās publikāciju plūsmas apstākļos, kas prasa arī nemitīgu budžeta palielinājumu, daudzas augstāko mācību iestāžu bibliotēkas atrodas uz fundamentāla apvērsuma sliekšņa. Vairākās pētījuma sadaļās (*Apkārtējās pasaules attīstība no augstskolas bibliotēkas skatpunkta; Zinātniskās bibliotēkas funkcijas zināšanu sabiedrībā; Stratēģiskas atbildes uz zināšanu sabiedrības izaicinājumu; Bibliotēku politiskās un stratēģiskās pozicionēšanās papildinošie aspekti*) autore centusies sniegt noderīgus padomus pareizajā stratēģijas izvēlē.

Библиофилы России : алманах, том 3. – Москва : Любимая Россия, 2006. – 566 с. - ISBN 5-9607-0012-3. (Z 09)

Krājumā ievietoti raksti par antikvāro grāmatu tirgu mūsdienu Krievijā, personīgajām bibliotēkām un kolekcijām (dzejnieka S.Jeseņina, kņaza N.Jusupova), ievērojamiem bibliofiliem (S.Muhinu, M.Lesmanu, I.Zilberšteinu), grāmatu mākslu, ekslibriem, miniatūrizdevumiem, publicēti arī vairāki citi sižeti saistībā ar daudzveidīgo bibliofilijas pasauli.

Гениева Е. Библиотека как центр межкультурной коммуникации / Е.Гениева. – Москва : РОССПЭН, 2005. – 207 с. - ISBN 5-8243-0731-8. (Z 02)

Literatūrzinātnieces, bibliogrāfes, kulturoloģes E. Geņievas monogrāfija veltīta starpkultūru komunikācijai bibliotēkā, tās teorētiskiem un praktiskiem aspektiem. Grāmata veidota uz promocijas darba bāzes, kurā aplūkota bibliotēkas vieta mūsdienu kultūras telpā. Pētījuma metodisko pamatu veido kultūras teorijas, sociālās un struktūrantropoloģijas, kultūras semiotikas, sociālo komunikāciju teorijas ievērojamāko pārstāvju formulētās pamatnostādnes. Autore izpētījusi ievērojamu daudzumu publikāciju – izmantoto avotu sarakstā 638 ieraksti. Par pētījuma mērķi izvirzīta kulturoloģijas un starpkultūru komunikācijas jēdzienu ieviešana bibliotēkzinātnes jomā, kā arī starpkultūru komunikāciju elementu izmantošana publisko bibliotēku īstenotajā kultūru dialogā un saskarsmē. Trīs pirmās nodaļas veltītas starpkultūru komunikācijas teorētiskiem aspektiem, ceturtā nodaļa sniedz priekšstatu par to pielietojumu praksē, kā piemēru izmantojot Krievijas ārzemju literatūras bibliotēkas pieredzi pēdējos piecpadsmit gados.

Защита документов от биоповреждения: материалы всероссийского обучающего семинара / сост. Т.Д.Великова. – Санкт-Петербург : РНБ, 2005. – 159 с. - ISBN 5-8192-0237-6. (Z 025.8)

2003.g. Krievijas Nacionālajā bibliotēkā tika organizēts seminārs „Dokumentu dezinfekcijas apstrāde pēc avārijas situācijām”. Krājumā iekļautas lekcijas, ko šajā seminārā nolasiņūši Bibliotēku krājumu konservācijas centra darbinieki. Aplūkoti galvenie iemesli, kas rada mikrobioloģisku kaitējumu dokumentiem avārijas situācijās un to likvidācijas procesā. Atpkopta mikrobioloģiskā stāvokļa uzraudzības un dokumentu dezinfekcijas apstrādes pieredze, krājumā ievietotas arī atsevišķas instrukcijas.

Книга в России. – Москва : Наука, 2006. - Сборник 1. – 334 с. - ISBN 5-02-033928-8. (Z 002.2)

Jaunais rakstu krājums turpina grāmatniecības vēstures pētījumiem veltīto publikāciju tradīciju, kuru aizsāka Zinātņu akadēmijas bibliotēka pirms 30 gadiem. Krājumā iekļauti starptautiskas konferences *Grāmata Krievijā* (Sanktpēterburga, 2004) materiāli par rokrakstiem un seniespiedumiem, izdevējdarbību XVIII-XX gs., Krievijas bibliogrāfijas vēsturi, privātām kolekcijām un publiskām bibliotēkām. Minētajā sadaļā iekļauti arī divi raksti par Kurzemes hercogu bibliotēku krājumiem Krievijas Zinātņu akadēmijas bibliotēkas fondos: *Савельева Е.А. К вопросу о библиотеке Курляндских герцогов* un *Бубнов Н.Ю. Военный «приз» короля Карла XII (Библиотека Курляндских герцогов – ядро Российской академической библиотеки)*.

Медведев Р. Что читал Сталин? Люди и книги. Писатель и книга в тоталитарном обществе / Р. Медведев. – Москва : Права человека, 2005. – 364 с. - ISBN 5-7712-0284-3. (027.1)

Krievijas vēsturnieka grāmatā iekļauti 10 apraksti, kurus vieno kopīga tēma – grāmatu, rakstnieku un lasītāju liktenis totalitārā sabiedrībā.

Отдел рукописей Российской национальной библиотеки 1805-2005: Сотрудники отдела / сост. Л.А.Шилов, Е.А.Савицкая. - Санкт-Петербург : РНБ, 2005. – 68 с. - ISBN 5-8192-0241-4. (Z 02(092))

Krājumā ietvertas biogrāfiskas ziņas par Krievijas Nacionālās bibliotēkas Rokrakstu nodaļas 13 vadītājiem un darbiniekiem, kuru pārziņā 200 gadu laikā bijusi bagātīgā rokrakstu krājuma veidošana, katalogizācija un izpēte.

Публичная библиотека в годы войны, 1941-1945 / сост. П.Л.Вахтина, М.К.Свиченская. - Санкт-Петербург : РНБ, 2005. – 576 с. - ISBN 5-8192-0240-6. (Z 027(470.23))

Grāmatā ietvertas Krievijas Nacionālās bibliotēkas darbinieku atmiņas, dienasgrāmatas, kara gados rakstītas vēstules. Krājumu veido divas daļas. Pirmajā iekļauti materiāli par bibliotēkas darbiniekiem Ļeņingradas blokādes laikā un arhīvu dokumenti par bojā gājušo vai evakuēto Ļeņingradas iedzīvotāju bibliotēku saglabāšanu. Otrā daļa veltīta Melekesas filiāles (Uļjanovskas apgabalā) darbībai – uz minēto vietu kara sākumā tika izvesta bibliotēkas krājuma vērtīgākā daļa un aizkomandēti vairāki darbinieki. Lai arī grāmata ir dokumentāla liecība par Nacionālo bibliotēku kara gados, iekļauto materiālu tematika bieži ir plašāka, tādēļ tā varētu būt interesanta arī vēsturniekiem un plašākam lasītāju lokam.

Экспертиза состояния и паспортизация библиотечных фондов / С.А.Добрусина...и.др. - Санкт-Петербург : РНБ, 2005. – 159 с. - ISBN 5-8192-0236-8. (Z 025.8)

Mācību līdzeklī sniegtas rekomendācijas par dokumenta fiziskā stāvokļa (saglabāšanas) pases sastādīšanu. Pase uzrāda visdažādākās ziņas par dokumentu, starp kurām būtu jāiekļauj arī dokumenta fiziskā stāvokļa raksturojums aprakstīšanas brīdī. Krājuma apsekošana un dokumenta stāvokļa fiksācija ļauj savlaicīgi noteikt bojājumus, koriģēt glabāšanas un dokumenta izmantošanas apstākļus, nepieciešamības gadījumā nodot restaurēšanai. Izdevumā izklāstīta dokumenta stāvokļa aprakstīšanas un novērtēšanas metodika, parādīta dokumenta saglabāšanas pase mašīnlasāmā formā, datubāzes izveide.

Z lasītavas *nepublicēto materiālu* krājumu papildinājuši:

The **Digital** National Library of Scotland: Strategic plan 2005-2008. – [B.v.] : National Library of Scotland, 2005. – 24 p.

IFLA 2006, Seul (Korea), 20-24 August – dažādi materiāli no IFLAs 72.konferences

Bibliothèque nationale de France. – Paris : Bibliothèque nationale de France, [2000-2006]. – [23 bukleti]. - [Bukleti par Francijas Nacionālās bibliotēkas nodaļām].

Sast. Ilze Pētersone
LNB BAI Z lasītava
Tērbatas iela 75, Rīga
Tel. 7312808, fākss 7312807
e-pasts: ilze.peterson@lnb.lv
zlasitava@lnb.lv